

عنوان مقاله:

بررسی تطبیقی ابعاد شخصیت ذوالنون در سه تذکره (طبقات الصوفیه، تذکره الاولیا و نفحات الانس)

محل انتشار:

فصلنامه ادبیات عرفانی، دوره 8، شماره 15 (سال: 1395)

تعداد صفحات اصل مقاله: 32

نویسندگان:

حکیمه دانشور - دانشجوی دکترا، پردیس دانشگاه فردوسی مشهد، ایران و مربی، گروه ادبیات فارسی، دانشگاه فرهنگیان کرمان، ایران

محمد تقوی - دانشیار، گروه ادبیات فارسی، دانشکده ادبیات و علوم انسانی، دانشگاه فردوسی مشهد، ایران (نویسنده مسئول)

مریم صالحی نیا - استادیار، گروه ادبیات فارسی، دانشکده ادبیات و علوم انسانی، دانشگاه فردوسی مشهد، ایران

خلاصه مقاله:

طبقات الصوفیه انصاری و تذکرها لاولیا عطار و نفحات الانس جامی، از آثار مهم و مدون تاریخ تصوف هستند که در شرح حال و رفتار مشایخ این آثار، هدف، محتوا و طرز بیان مشترکی دارند. علاوه بر این، در هر سه آن‌ها تحت تاثیر افکار و عقاید و اوضاع روزگار مولفانشان، به بخش‌هایی خاص از احوال و رفتار و اوصاف مشایخ توجه شده که از منظرهای مختلف قابل بررسی است. ذوالنون مصری یکی از برجسته‌ترین مشایخ صوفیه است که در این پژوهش، با بررسی تطبیقی گزارش تاریخی، وصفی و روایی شخصیت او در این سه اثر درمی‌یابیم که وجه اشتراک هر سه اثر، شناساندن استعلایی شخصیت ذوالنون در جهت تعلیم مبانی تصوف است، اما انصاری در عصر تعصب و مواجهه با درگیری‌های مذهبی و فرقه‌ای آن زمان و در مسیر تکوین مبانی تصوف، ذوالنون را عارفی متشرع و مذهبی می‌داند. عطار با استفاده فراوان از کرامات و بهره‌گیری ماهرانه از عناصر داستان، با نگاه انتقادی به روزگار پر از فسادش او را عارفی مبارز و مردمی می‌شناسد. در نتیجه تصویر ذوالنون در اثر عطار، با تصویر او در طبقات متفاوت است. جامی نیز سعی می‌کند بدون توجه به اوضاع اجتماعی خود، ذوالنون را صوفی معتدلی معرفی کند که رسالت تعالیمش، هدایت فرد به سوی مبانی اخلاقی است، عارفی معتدل و اخلاق‌مدار.

کلمات کلیدی:

طبقات الصوفیه، تذکره الاولیا، نفحات الانس، ذوالنون، شخصیت

لینک ثابت مقاله در پایگاه سیویلیکا:

<https://civilica.com/doc/867013>

